

14. 1. 2008

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Vláda proti žalobníkům

Stát zatlačil na majitele domů, kteří si stěžují ve Štrasburku, a vyšlo to

Skóre: 0.97

Název zdroje: Respekt

Datum vydání: 14.01.2008

Nadpis: Vláda proti žalobníkům

Podtitulek: NÁJEMNÉ

Strana: 24

Rubrika: Česko

Autor: TOMÁŠ PAVLÍČEK

Ročník: 19

Číslo: 3

Oblast: Časopisy - ekonomika a politika

Zpracováno: 14.01.2008 01:24

Identifikace: CERE20080114010032 cz

Klíčová slova: soudce (8x), státní (3x), žaloby (3x), kauze (3x), lidská práva (2x), právník, advokát, Právníci, advokátů, trestním, obhajobu, zákonech, žalobou, žalob, změny, právo, soudu, soud, zákon, soudci, soudních sporů, soudních řízení, Ústavní soud, Evropský soud, Ústavního soudu, občanského zákoníku, ministerstva spravedlnosti, Občanský zákoník, Evropskému soudu, legislativní, obhajoba, obhajoby, právníka, právnímu, soudních, žalujících, soudci spor, odsouzení, právníčka

Stát zatlačil na majitele domů, kteří si stěžují ve Štrasburku, a vyšlo to

Až donedávna žil Vladislav Hlaváček (80) skromným životem důchodce v panelákovém bytě v pražských Strašnicích. Všechno změnila jedna obsílka ze Štrasburku. V červnu loňského roku mu Evropský soud pro lidská práva oznámil, že právě na jeho případě bude zkoumat, jestli český stát okrádá majitele domů.

Z několika tisíc stížností, které přišly z Česka, si vybral bratry Hlaváčkovy (Vladislav podal podnět spolu s o dva roky starším sourozencem Václavem) a další tři vlastníky. Nenápadný starý muž se rázem stal centrem pozornosti médií a úřadů a dostal nálepku "podivného štrasburského žalobníka" (viz titulek blogu předsedy Sdružení nájemníků ČR a poslance ČSSD Stanislava Křečka). Když do novin koncem listopadu pronikl text obhajoby vlády plný osobních invektiv vůči stěžovatelům, Vladislav i s bratrem stížnost stáhli. Navíc další z žalujících majitelů, Čechokanadan Oskar Morawetz, mezitím zemřel. Ostře sledovaný štrasburský spor, na jehož konci může stát nucené odškodnění majitelů činžáků státem v řádu desítek miliard, se tak zřejmě o několik let protáhne. Samotný průběh pře přináší barvitou zprávu o tom, jaké metody stát ve snaze odvrátit rekordní platbu používá.

Kdo shrábne miliardy

Příběh dědictví rodiny Hlaváčkových se začal odvíjet na začátku devadesátých let, kdy v pražských Nuslích získali v restituci dům po dědečkovi - staviteli. A stejně jako řada dalších majitelů činžovních domů nevydělali ani na nutné opravy. Tuhle nespravedlnost několikrát nařídil odstranit Ústavní soud (poprvé před sedmi lety a pak opakovaně), stát se ale pokaždé pomocí administrativní kličky z povinnosti vyvlékl.

Když se Hlaváčkoví doslechli o stížnosti skupiny majitelů domů k Evropskému soudu, rozhodli se, že se na Štrasburk obrátí také. Proč teď svůj podnět stahují? Vladislavu Hlaváčkoví samotnému dělá potíže se k tomu vyjadřovat. "Špatně vás slyším, ve svém zdravotním stavu vůbec nemůžu odpovídat na vaše otázky," říká roztřeseným hlasem do telefonu. "Obracejte se na mého právníka." Vysvětlení ale nemusí být nijak komplikované. Sourozenci Hlaváčkoví nebyli se svojí štrasburskou žalobou žádní solitéři, vlastně se skryli do "anonymity" tisíců dalších nespokojenců. Vůbec je nenapadlo, že by se mohli dostat do první řady. "Oni nejsou z těch 'zažraných majitelů', kteří ženou takové případy do krajnosti. Doufali, že dojde ke smíru a stát přijme zákon, který by zaručil volné nastavení cen," naznačuje advokát Hlaváčkových Martin Kölbl. "S publicitou navíc přišly dohady s přáteli, kteří jim vyčítali, že by stát kvůli nim mohl přijít o padesát miliard korun." Tlak sílil i ze strany vlády. Její zmocněnec Vít Schorm, absolvent právnické fakulty pařížské Sorbonny a do roku 2000 vedoucí kanceláře tehdejšího místopředsedy vlády Pavla Rychetského, sepsal pro štrasburský soud materiál, ve kterém o majitelích činžáků uvádí, že jde o spekulanty, kteří na restitucích či nákupu nemovitostí nejenom netratili, ale mnohdy i vydělali. Bere si na mušku i jednotlivé pilotní případy. Proslulý česko-kanadský hudební skladatel Oskar Morawetz byl podle vládní obhajoby "hospitalizován na psychiatrii", poranil si hlavu, takže "byla zasažena jeho paměť a schopnost se souvisle vyjadřovat", a trpěl i Parkinsonovou chorobou. Na základě této "diagnózy" Vít Schorm zpochybňuje plnou moc, kterou Oskar Morawetz udělil svému právnímu zástupci. V souvislosti s bratry Hlaváčkovými upozorňuje Schorm na pokročilý věk a chatrné zdraví.

Tyhle intimnosti navíc zveřejnily noviny víc než měsíc před oficiálním odesláním do Štrasburku. "Schormova obhajoba na Hlaváčkovy působila hrozně," krouť hlavou Martin Kölbl. "Prý jim to za to nestojí. Víte, oni nechtějí být v televizi, poskytovat rozhovory. Kdyby byli jinak naturelem založení, průraznější a mladší, věřím, že by to dotáhli do konce a vyhráli," dodává Kölbl.

Stačila vstřícnost

Vít Schorm ale na způsobu obhajoby českého státu nevidí nic výjimečného. "Ten text není lacině útočný, není v něm nic, co by nevycházelo z konkrétních faktů." Pan Schorm uvádí, že čerpal informace ze soudních spisů a veřejných zdrojů. Například informace o zdraví skladatele Morawetze opsal z jeho kanadských internetových stránek. O dalším "pilotním" stěžovateli Janu Vomočilovi zase bližší údaje vytáhl ze zápisů jeho soudních sporů. "Není na tom nic nelegálního, upravuje to zákon o poskytování informací pro účely soudních řízení ve Štrasburku. Kdybychom tuto možnost neměli, tak bychom se nemohli vyjadřovat k žádnému případu a museli spoléhat jen na informace, které nám o sobě dodají stěžovatelé," říká vládní zmocněnec.

Schorm zastupuje vládu v podobných otázkách už pět let a má prakticky volnou ruku. "Spadá přímo pod vládu, dostává peníze od nás, ale ideově je samostatný, nikdo ho neúkoluje," říká mluvčí ministerstva spravedlnosti Zuzana Kuncová. "Každý má právo se hájit, jak uzná za vhodné, obviněný může v trestním řízení i lhát. Záleží na tom, jak věc zhodnotí soud," poznamenává předseda legislativní rady vlády Cyril Svoboda. "A jestli je to vkusné, nebo ne, to je druhá věc, k tomu bych se nerad vyjadřoval, protože o tom nic bližšího nevím." "Ten materiál byl určen pro Štrasburk, ne pro veřejnost, a bohužel unikl. Kdyby ho pan Schorm zpracovával pro veřejnost, formuloval by jej jinak," vysvětluje Kuncová.

Vít Schorm a jeho nadřízení zkrátka usoudili, že jde o tuhé (odsouzení až k padesátimiliardovému odškodnému by vážně ohrozilo státní finance a mohlo by zamíchat kartami na politické scéně), a rozhodli se nebrat si servítky. Přitom se ale stát mohl hrozbě vyhnout, kdyby včas majitelům naslouchal. "Mnohokrát jsme žádali poslance a senátory, aby respektovali nálezy Ústavního soudu a

deregulovali nájemné. Jenom se nám vysmáli. První změny v zákonech nastaly, až když jsme podali stížnost do Štrasburku," říká advokát Hnutí na obranu majitelů realit (HOMR) Stanislav Němec. Od té doby se situace vlastníků zlepšila, platí zákon, který do roku 2010 průběžně zvyšuje nájemné v bytech, kde je jeho výše regulována. Ani poté ovšem nebudou mít majitelé možnost nakládat s domy a byty volně. Ceny totiž nestanoví trh, ale ministerstvo pro místní rozvoj a nájemníci dál mohou přepisovat bydlení na své potomky, aniž by do toho mohl majitel mluvit. "Do připravovaného občanského zákoníku jsme už nachystali takovou úpravu nájmu, která majitelům v tomto směru vychází vstříc," ujišťuje náměstek ministra pro místní rozvoj Miroslav Kalous. "Pochybuji, že se něco podaří prosadit. Občanský zákoník se připravuje už od roku 1992 a nikdy nedospěl ani k paragrafovému znění," zvedá obočí Stanislav Němec. Taková změna by musela projít parlamentem a hlavní političtí hráči nejeví ochotu na současném stavu něco měnit - ČSSD a komunisté jsou jednoznačně proti a ani vláda s ničím takovým ve svém programovém prohlášení nepočítá.

Až prohrajeme, budeme jednat

Štrasburská stížnost každopádně vyryla vrásky na čele českých ministrů. Na podzim 2006 šéf resortu spravedlnosti Jiří Pospíšil připustil, že prohra vlády je "výrazným rizikem". Soud totiž krátce předtím dal za pravdu polské majitelce domu Hutten-Czapské ve srovnatelné kauze proti polskému státu. Výběr modelových případů, na nichž chtěli štrasburští soudci spor posuzovat, ovšem vládě - jak bylo řečeno výše - situaci usnadnil. Advokát Martin Kölbl nad tímto výběrem je kroutí hlavou: "V době výběru bylo Oskaru Moravetzowi 90 let, bratrům Hlaváčkovým osmdesát, dalo se předpokládat, že nebudou mít sílu jezdit do Štrasburku. Soud to přitom musel vědět, informace o věku je hned za jménem."

Majitelé domů poukazují na to, že byly vybrány netypické případy - koneckonců se mezi "modely" neobjevil nikdo ze sdružení, která zastřešují drtivou většinu stěžovatelů. Ještě překvapivější je, že soud v rozporu se svými zvyklostmi nezačal u těch, kteří podali stížnost jako první. "My jsme prvních 200 podnětů zaslali v dubnu 2005, ale pilotní případy se rekrutovaly ze stížností podaných až v roce 2007," upozorňuje právník HOMR Stanislav Němec.

Důvody výběru ale nejsou jasné a soudci věc nechťejí komentovat. "Proč si soudci zvolili právě tyto případy, nevím. Ale vylučuji, že by na to měla česká vláda vliv," říká právnička Eva Hubálková, která ve Štrasburku pro soudce české případy zpracovává. "Právníci skládají do rukou generálního tajemníka soudu slib o loajalitě a mlčenlivosti. Slibují také, že nebudou nad rámec svých povinností s nikým spolupracovat. Uvědomte si, kolik je tu stížností a advokátů, a každý z nich má pocit, že jeho případ by měl být pilotní."

Další osud žalob je tedy nejistý. Zástupci majitelů domů mají za to, že soud bude muset vybrat nové pilotní případy a celý proces se o další roky protáhne. Podle Evy Hubálkové je možný i jiný scénář. "I když jeden ze stěžovatelů zemřel, mohou se věci chopit jeho dědicové. Nebo bude soud posuzovat žaloby podle zbývajících případů," uvádí Hubálková. Na Silvestra poslala oficiální stanovisko ke stížnosti vláda a během letošního roku by soud mohl rozhodnout o takzvané přijatelnosti, tedy o tom, jestli je stížnost majitelů odůvodněná. To by byl jasný signál v jejich prospěch. "Nevylučuji, že potom bychom vedli s majiteli racionální rozhovory o možnosti mimosoudního vyrovnání," uzavírá vládní zmocněnec Vít Schorm.

TOMÁŠ PAVLÍČEK

Vládní zmocněnec zvolil nečekaně tvrdou obhajobu, od ministrů má ale volné ruce.

Fotografie: Není to nic nelegálního. (Vít Šorm)
foto MATĚJ STRÁNSKÝ

Zpracovatel: [Anopress IT a.s.](#)

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz